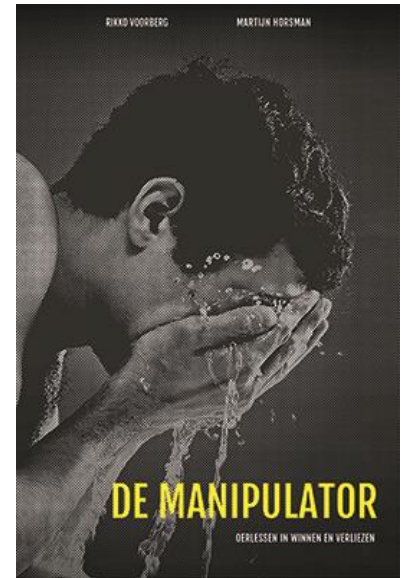

Studievragen bij *De Manipulator* – Martijn Horsman & Rikko Voorberg*1. Het orakel. Over onze verwachtingen*

- Abraham werd geroepen om een groot volk te worden en zo het goede te brengen in deze wereld. Wat betekent dat, volgens jou? Wat is de opdracht van Abraham en zijn familie in deze wereld? Zie je daar iets van gerealiseerd anno nu?
- Van Jakob wordt veel verwacht en misschien verwacht hij daardoor wel veel van zichzelf. Welke verwachtingen zijn er over jou uitgesproken door je familie? En voelen die verwachtingen voor jou als een last of juist als iets positiefs?

2. De soep. Over onze jonge jaren

- Jakob en Esau zijn twee tegengestelde karakters, die heel verschillende gevoelens oproepen bij mensen. Voor welke van de twee voel je de meeste sympathie, en waarom?
- In onszelf schuilt ook vaak meer een Jakob of meer een Esau. Als je terugdenkt aan je opvoeding, gedroeg jij je dan meer een als een Esau of een Jakob? Was je de sterke of de slimmerd? En kun je dat ook zeggen voor je eventuele broers of zussen?
- God had al gezegd dat de jongste broer de overhand zou krijgen. Jakob lijkt hier dus God een handje te helpen. Maar hij doet dat door een truc. Is het dus OK wat hij hier doet? Of kun je zo niet met de belofte van God omgaan? Hoe zie je dat zelf?

3. Het wildbraad. Over onze identiteit

- Dit verhaal gaat over zegen en vloek, maar ook over de lichte varianten ervan: compliment en afkeuring. Kun jij je zelf een mooi compliment herinneren dat iemand je ooit gaf? En wat gebeurde er met jou toen je dat compliment kreeg? En wat gebeurde er in jouw houding richting de ander?
- Esau is de bevestigde zoon, Jakob de ongeziene. In veel gezinnen komt het voor dat het ene kind zich bevestigd weet en het andere kind zich ongezien voelt. Herken jij je als iemand die heel erg gezien is door zijn ouders, of voel je je eerder de ongeziene?
- Jakob kruipt in de huid van een ander om op die manier toch nog door zijn vader 'gezien' te worden. Herken je je daarin? heb jij je wel eens gedaan alsof je anders was dan je eigenlijk was? En wat heeft dat je opgeleverd?
- Het is een terugkerend thema in de bijbel dat God die mensen uitkiest die niet meetellen of juist het zwakke in mensen gebruikt om iets bijzonders te doen. Zou je meer verhalen uit de bijbel kunnen noemen waarin dit gebeurt?
- Heb jij zelf ervaren hoe je eigen zwakheid tot een kracht werd? Of heb je het wel eens bij anderen gezien?

4. De droom. Over onze heimwee

- Dit verhaal gaat over een ontmoeting met God. Wat denk en voel jij als je zo'n verhaal leest? Geloof je dat het mogelijk is om God op zo'n manier te ontmoeten? Word je er enthousiast van of roept het juist vervreemding en weerstand bij je op?
- Mensen kunnen op heel verschillende manieren terugkijken op hun jeugd en hun culturele achtergrond. Sommigen zijn er heel blij mee, anderen nemen er juist afstand van. Ken jij in je omgeving mensen waarbij hun achtergrond (gezin, land, gebeurtenissen) sterk bepalend is voor wat ze doen? Dat kunnen publieke figuren zijn of mensen die wat dichter bij staan.
- Jakob is weg bij zijn familie en nu heel eenzaam en kwetsbaar. Kun jij een moment herinneren dat je je heel alleen en kwetsbaar voelde? En hoe ging je daar toen mee om?
- 'Dit verhaal maakt duidelijk dat als het om God gaat, we allemaal elkaars gelijken zijn. God is niemands eigendom. Hij hoort niet bij een volk of familie zoals taal of geld.', staat er op pagina 44. Maar is dat wel zo? God noemt zich toch ook 'de Heer, jullie God' als hij Israël aanspreekt. En christenen noemen God toch 'Onze Vader'. Hoort hij dan niet bij de christenen?
- Jakob noemt Betel een heilige plek. Heb jij iets met 'heilige plaatsen', zoals een kapel, een boom, of wat dan ook? Spelen ze een rol in jouw spiritualiteit of juist niet?

5. De huwelijksnacht. Over ons verlangen

- Verliefdheid is een hevige vorm van verlangen. En de meeste mensen hebben hier wel ervaring mee. Zeker de eerste verliefdheid kan heel overweldigend voelen, omdat je nog niet weet wat je meemaakt. Kun jij je nog een hevige verliefdheid herinneren? Wat deed je toen en hoe voelde je je?
- Mensen zijn verdiemers, eisers of ontkenners, staat er op pagina 61. Als jij kijkt hoe je met je verlangens omgaat, welke van de drie 'strategieën' past dan het meest bij jou? Kun je een voorbeeld geven?
- 'In de morgen, zie het was Lea', staat er in de tekst. Heb jij wel eens meegemaakt dat iets heel erg tegenviel?
- De vijfde persoon in dit verhaal is God, die wel ziet. Hoe kan volgens jou God in dit soort omstandigheden helpen? Ken je verhalen uit de bijbel of mensen om je heen waar het geloof in God een positieve invloed had in moeilijke omstandigheden?

6. De kinderwens. Over onze jaloezie.

- We doen het graag beter dan onze ouders. Herken je dat? Welke dingen die jouw ouders deden heb jij ooit voorgenomen om zelf niet te doen? Of welke dingen die zij nalieten heb jij voorgenomen om juist wel te doen?
- Jakob ziet de spanningen in zijn eigen gezin toenemen door de jaloezie van zijn beide vrouwen. Had Jakob daar volgens jou sowieso iets aan kunnen doen? Zo ja, welke mogelijkheden had hij om de situatie te verbeteren?
- Bij wie van de twee vrouwen ligt je sympathie in dit verhaal? Heb je meer sympathie voor Lea of begrijp je Rachel juist heel goed? En waarom?
- Jaloezie is een heel menselijk verschijnsel. Heb je wel eens zelf jaloezie van nabij meegemaakt, bij jezelf of een ander? Waar ging het over? En hoe gingen mensen ermee om?
- De keten van jaloezie wordt in gang gezet door God zelf. Hij compenseert Lea voor het feit dat ze niet geliefd is. Hoe kijk jij hiernaar? Wat zegt dit over God? En wat zegt het over Lea, Rachel en Jakob?

7. De liefdesbaby. Over onze bravoure

- 'Een drastische verandering die hem eventjes vleugels geeft', wordt er over Jakob gezegd na de geboorte van zijn zoon. Kun je je een moment herinneren dat dit jou gebeurde? Welke invloed had die gebeurtenis op jou en hoe reageerde je omgeving?
- Laban reageert afwijzend op Jakobs vraag. Sterker nog, hij dwingt hem slaaf te worden. Hoe kan het dat Jakob zo makkelijk weer 'uit zijn kracht' te praten is, denk je? Wat zegt dit over Jakob en wat zegt het over Laban?
- In Exodus 21:1-6 staan regels over hoe je met slaven om moet gaan. Zo mag je een slaaf niet zomaar met lege handen wegsturen. Wat is de zin van dergelijke regels, volgens jou? En waarom gaan de Bijbelse regels niet veel verder? Slavernij is toch een groot kwaad?
- We kunnen ons een moment vrij voelen, maar al heel snel raken we weer in onszelf gekromd. Herken jij dit? Merk jij zelf hoe de zorgen van alledag je weer verstikken. Wat helpt jou dan?

8. De list. Over onze slechtheid

- 'Hé, God is er weer', zo begint dit hoofdstuk. Een tijdlang horen we niets over hem en dan plotseling zegt hij weer iets. Wat vind jij van de rol van God in deze verhalen? Vind je hem te passief of juist te actief? Begrijp je zijn drijfveren? En hoe helpt hij Jakob nu precies verder?
- Jakob helpt God en zichzelf een handje, door een slimme truc uit te halen met de stokken en de drinkbakken. Wat vind jij van zijn truc? Als je iets niet in de haak vindt, wat is dat dan precies?
- Er zijn twee zijden van het kwaad: geweld en bedrog. Herken je deze tweedeling? En tot welke van de twee ben jij meer geneigd?
- 'Ga jij maar doen wat je moet doen, daar valt vanzelf een vorm omheen', zegt de studentpastor. Daarmee spreekt deze man een enorm vertrouwen uit. Heb jij zelf ooit meegemaakt dat iemand dit bij jou deed? Wie was het en wat was het effect op jou?

9. Het vluchtverhaal. Over onze waarheid.

- Jakob is een meesterverteller. Leg de informatie die Jakob zelf geeft en die de verteller geeft eens naast elkaar. Wat verzwijgt Jakob en wat vertelt hij erbij? Zitten er leugens bij of is het vooral een kwestie van verzwijgen?
- Jakob rechtvaardigt zichzelf door God te noemen. Ken jij voorbeelden in je omgeving waarin dat ook gebeurde?
- Vaak zijn we een beetje de held in ons eigen verhaal. Herken je dat? Heb jij ook de neiging om de zaken net iets rooskleuriger voor te stellen voor jezelf? Ging dat wel eens mis?
- De uitdaging voor Jakob is dat hij God niet gebruikt, maar op hem gaat vertrouwen. Wat zou dat in zijn geval kunnen betekenen? En in jouw geval?

10. De godenbeeldjes. Over onze grenzen.

- Jakob vlucht weg onder de dekking van de nacht. Volgens de verteller bedriegt hij daarmee Laban. Maar wat waren zijn alternatieven? Wat had hij anders kunnen doen?
- Het verhaal drijft de spot met de afgodsbeeldjes. Wat is eigenlijk de reden dat afgodsbeeldjes worden afgekeurd in de Joodse traditie (en ook in de christelijke traditie)? En waarom zijn ze voor Rachel (en voor mensen van alle tijden) toch altijd zo aantrekkelijk geweest om God te symboliseren?
- Jakob voelt zich in eerste instantie zwak en machteloos bij Laban, maar uiteindelijk stelt hij zijn grenzen. Heb jij ooit meegemaakt dat jij dit bent gaan doen tegenover een ander, een ouder, docent of wie dan ook? Wat leverde dat jou op?
- Heb jij ook wel eens de deur net iets te hard achter je dicht getrokken en de grens net even te hard aangegeven? Hoe kijk je daar nu op terug?

- Jakob heeft de grens aangegeven, maar moet de confrontatie met zichzelf nog aangaan. Welke confrontatie is dit, volgens jou? En waarom is het zo nodig dat hij deze aangaat?

11. Het gevecht. Over onszelf

- Jakob kan geen kant meer op. Hij zit helemaal vast. Probeer je eens voor te stellen hoe Jakob daar aan de rivier gestaan heeft. Welke gedachten gingen er door zijn hoofd? Aan welke gebeurtenissen zal hij teruggedacht hebben?
- Heb jij ooit meegemaakt dat je spel uit was? Het kan helpen om een klein voorbeeld te nemen. Dreigde je ooit betrappt te worden op een kleine leugen bijvoorbeeld? Hoe voelde je toen de waarheid op tafel kwam? Je mag uiteraard ook grotere voorbeelden bespreken.
- Lees het voorbeeld uit *East of Eden* op pagina 139-140 over de woorden van God aan Kaïn: 'jij moet sterker zijn', dat is een opdracht, een verplichting. 'Jij zult sterker zijn': dat is enkel een voorspelling, waar geen uitdaging in zit. Maar 'Jij kunt sterker zijn,' daarin zit vrijheid. Is dat inderdaad hoe de belofte van God werkt? Hoe verhoudt zich dit tot wat er in de *Brief van Paulus aan de Filippenzen* 1:6 staat ('Ik ben ervan overtuigd dat hij die dit goede werk bij u begonnen is, het ook zal voltooien op de dag van Christus Jezus')?
- Jakob vecht met God. Heb jij ooit zo'n gevecht of een vergelijkbaar gevecht moeten leveren?

12. De ontmoeting. Over God

- "'God is mij goedgezind geweest en ik heb meer dan genoeg.'" Wie deze zin werkelijk kan uitspreken, heeft mentaal en spiritueel zijn duizenden verslagen.' Hoe kan het dat Jakob dit nu plotseling zegt? Dat hij veranderd is, is duidelijk. Maar hoe is hij veranderd?
- 'Daarom is vrijgevigheid in de joodse en de christelijke traditie zo belangrijk (...), omdat uit vrijgevigheid blijkt of je werkelijk hebt leren vertrouwen'. Ben je het daarmee eens? Wat zijn andere redenen voor vrijgevigheid? En wat zegt Jezus hierover in *Matteüs 6*?
- Hoe kan geloof in God helpen om een vrijgevig mens te worden?
- Heb jij zelf weleens een bijzonder vrijgevig bui gehad? En wat was de reden daarvoor?